Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 18 czerwca 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Obywatelstwo Unii Europejskiej – Dyrektywa 2004/38/WE – Artykuły 5, 10 i 20 – Prawo wjazdu na terytorium państwa członkowskiego przysługujące obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny obywatela Unii – Dowód posiadania takiego prawa – Posiadanie karty pobytu członka rodziny obywatela Unii – Posiadanie karty stałego pobytu

W sprawie C-754/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy dla miasta stołecznego Budapeszt, Węgry) postanowieniem z dnia 21 listopada 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 grudnia 2018 r., w postępowaniu:

**Ryanair Designated Activity Company**

przeciwko

**Országos Rendőr-főkapitányság,**

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, L.S. Rossi, J. Malenovský (sprawozdawca), F. Biltgen i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: C. Strömholm, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 grudnia 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Ryanair Designated Activity Company – A. Csehó, Á. Illés, Á. Kollár oraz V. Till, ügyvédek,

– w imieniu rządu węgierskiego – M.Z. Fehér, a także M.M. Tátrai i Z. Wagner, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vláčil oraz A. Brabcová, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu greckiego – L. Kotroni, w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: węgierski.

– w imieniu rządu Komisji Europejskiej – E. Montaguti i Z. Teleki, a także J. Tomkin, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 27 lutego 2020 r.,

wydaje następujący

## Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5, 10 i 20 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77; sprostowanie: Dz.U. 2004, L 229, s. 35, Dz.U. 2005, L 197, s. 34), oraz art. 26 Konwencji Wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19), podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r. (zwanej dalej „KWUS”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania toczącego się pomiędzy spółką Ryanair Designated Activity Company (zwaną dalej „Ryanairem”) a Országos Rendőr-főkapitányság (komendą główną policji krajowej, Węgry) w przedmiocie kary finansowej nałożonej na tę spółkę.

### Ramy prawne

#### *Prawo Unii*

*Dyrektywa 2004/38*

3 Motywy 5 i 8 dyrektywy 2004/38 brzmią następująco:

„(5) Prawo wszystkich obywateli Unii do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich powinno być również zagwarantowane członkom ich rodzin bez względu na przynależność państwową, aby korzystanie z niego mogło opierać się na obiektywnych warunkach wolności i godności. […]

[…]

(8) Aby ułatwić swobodne przemieszczanie się członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, osoby posiadające już zezwolenie na pobyt powinny być zwolnione z obowiązku otrzymania wizy wjazdowej w rozumieniu rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu [(Dz.U. 2001, L 81, s. 1; sprostowania: Dz.U. 2007, L 29, s. 10, a także Dz.U. 2016, L 137, s. 27)] lub, w miarę potrzeby, zgodnie z mającym zastosowanie ustawodawstwem krajowym.

[…]”.

4 Artykuł 3 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Beneficjenci”, zawarty w rozdziale I tej dyrektywy, zatytułowanym „Przepisy ogólne”, stanowi w ust. 1:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się w odniesieniu do wszystkich obywateli Unii, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego lub przebywają w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, którego są obywatelami, oraz do członków ich rodziny, […] którzy im towarzyszą lub do nich dołączają”.

5 Artykuł 5 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo wjazdu”, zawarty w jej rozdziale II, zatytułowanym „Prawo wyjazdu i wjazdu”, stanowi:

„1. Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących dokumentów podróży, mających zastosowanie do krajowych kontroli granicznych, państwa członkowskie przyznają obywatelom Unii prawo wjazdu na ich terytorium z ważnym dokumentem tożsamości lub paszportem oraz przyznają prawo wjazdu na ich terytorium członkom rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, z ważnym paszportem.

W stosunku do obywateli Unii nie nakłada się obowiązku posiadania wiz wjazdowych lub równoważnych formalności.

2. Członkowie rodziny, którzy nie są obywatelami państwa członkowskiego, są jedynie zobowiązani posiadać wizę wjazdową zgodnie z rozporządzeniem [nr 539/2001] lub, w określonym przypadku, prawem krajowym. Do celów niniejszej dyrektywy, posiadanie ważnej karty pobytowej, określonej w art. 10, zwalnia takich członków rodziny z wymogu posiadania wizy.

[…]”.

6 Rozdział III wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo pobytu”, obejmuje między innymi art. 7, 9 i 10.

7 Zgodnie z art. 7 dyrektywy 2004/38, zatytułowanym „Prawo pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące”:

„1. Wszyscy obywatele Unii posiadają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli:

[…]

2. Prawo pobytu przewidziane w ust. 1 rozciąga się na członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, towarzyszących [obywatelowi Unii] lub dołączających do obywatela Unii w przyjmującym państwie członkowskim […]

[…]”.

8 Artykuł 9 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Formalności administracyjne dla członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie wydają kartę pobytową członkom rodziny obywatela Unii, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, jeżeli planowany okres pobytu przekracza trzy miesiące”.

9 Artykuł 10 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Wydawanie kart pobytowych”, stanowi w ust. 1:

„Prawo pobytu dla członków rodziny obywatela Unii, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, zostaje stwierdzone poprzez wydanie dokumentu zwanego »Karta pobytowa członka rodziny obywatela Unii« nie później niż sześć miesięcy od dnia, w którym złożyli wniosek. […]”.

10 Rozdział IV tej samej dyrektywy, zatytułowany „Prawo stałego pobytu”, obejmuje między innymi art. 16 i 20.

11 Artykuł 16 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Zasada ogólna dla obywateli Unii i członków ich rodziny”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Obywatele Unii, którzy legalnie zamieszkują w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat, mają prawo stałego pobytu w tym państwie. […]

2. Ustęp 1 stosuje się również do członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich i legalnie zamieszkiwali wraz z obywatelem Unii w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat”.

12 Artykuł 20 tej dyrektywy, zatytułowany „Karta stałego pobytu dla członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Państwa członkowskie wydają kartę stałego pobytu członkom rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich i są uprawnieni do stałego pobytu, w ciągu sześciu miesięcy od złożenia wniosku. Karta stałego pobytu jest automatycznie odnawiana co dziesięć lat.

2. Wniosek o kartę stałego pobytu składa się przed wygaśnięciem karty pobytowej. […]”.

*KWUS*

13 Tytuł II KWUS, opatrzony nagłówkiem „Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych i przepływ osób”, zawiera w szczególności rozdział 6, poświęcony „[ś]rodk[om] towarzysząc[ym]” ustanawianemu przez niego systemowi. Rozdział ten obejmuje tylko jeden artykuł, czyli art. 26, stanowiący w ust. 1 lit. b) i w ust. 2, co następuje:

„1. Umawiające się strony zobowiązują się, z zastrzeżeniem zobowiązań wynikających z faktu ich przystąpienia do Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 roku, zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 roku, do wprowadzenia do ich prawa krajowego następujących zasad:

[…]

b) przewoźnik jest zobowiązany do podjęcia wszelkich niezbędnych środków dla zapewnienia, aby cudzoziemiec przewożony drogą lotniczą, morską lub lądową posiadał dokumenty podróży, wymagane przy wjeździe na terytoria umawiających się stron.

2. Umawiające się strony zobowiązują się, z zastrzeżeniem zobowiązań wynikających z faktu ich przystąpienia do Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 roku, zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 roku, oraz zgodnie ze swoim prawem konstytucyjnym, do nałożenia kar na przewoźników przewożących drogą lotniczą lub morską z państwa trzeciego na ich terytoria cudzoziemców, którzy nie posiadają niezbędnych dokumentów podróży”.

***Prawo węgierskie***

14 Artykuł 3 §§ 2–4 szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (ustawy nr I z 2007 r. o wjeździe i pobycie osób korzystających z przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu) z dnia 18 grudnia 2006 r. (*Magyar Közlöny* 2007/1), mającej zastosowanie do okoliczności sporu w postępowaniu głównym, stanowi:

„2. Członek rodziny będący obywatelem państwa trzeciego, który towarzyszy obywatelowi [Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)] lub obywatelowi węgierskiemu, albo dołącza do obywatela EOG lub obywatela węgierskiego zamieszkującego na terytorium Węgier, jest uprawniony do wjazdu na terytorium Węgier, jeżeli posiada ważny dokument podróży, wydany w okresie ostatnich dziesięciu lat, którego okres ważności przekracza przewidywaną datę wyjazdu o co najmniej trzy miesiące, a także, o ile mające bezpośrednie zastosowanie przepisy prawa [Unii] lub postanowienia umowy międzynarodowej nie stanowią inaczej, jeżeli posiada on ważną wizę uprawniającą do planowanego pobytu, którego łączna długość nie przekracza 90 dni w okresie 180 dni (zwanego dalej »planowanym pobytem o długości nieprzekraczającej 90 dni«).

3. Do wjazdu na terytorium Węgier w charakterze członka rodziny jest również uprawniony obywatel państwa trzeciego, posiadający ważny dokument podróży wydany w okresie ostatnich dziesięciu lat, którego okres ważności przekracza przewidywaną datę wyjazdu o co najmniej trzy miesiące, a także, o ile mające bezpośrednie zastosowanie przepisy prawa [Unii] lub postanowienia umowy międzynarodowej nie stanowią inaczej, ważną wizę uprawniającą do planowanego pobytu, którego łączna długość nie przekracza 90 dni w okresie 180 dni, jeżeli spełnia on następujące warunki:

[…]

4. Osoby, o których mowa w §§ 2 i 3, są uprawnione do wjazdu na terytorium Węgier bez wizy, jeżeli są w posiadaniu dokumentu potwierdzającego prawo pobytu przewidziane w niniejszej ustawie lub karty pobytu wydanej przez państwo będące stroną Porozumienia o [EOG] obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny obywatela państwa należącego do EOG”.

15 Artykuł 69 §§ 1 i 5 harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (ustawy nr II z 2007 r. o wjeździe i pobycie obywateli państw trzecich) z dnia 18 grudnia 2006 r., mającej zastosowanie do okoliczności sporu w postępowaniu głównym, stanowi:

„1. Każdy przewoźnik, przewożący obywatela państwa trzeciego na terytorium Węgier drogą lotniczą, wodną lub regularną linią transportu drogowego, albo przewożący go przez terytorium Węgier w drodze do innego państwa docelowego, musi upewnić się przed podróżą, że obywatel państwa trzeciego posiada ważny dokument podróży, uprawniający go do wjazdu lub przejazdu, oraz, w stosownym przypadku, ważną wizę uprawniającą do pobytu o długości nieprzekraczającej 90 dni.

[…]

5. Przewoźnik, który nie wypełnia obowiązku wynikającego z § 1, podlega karze administracyjnej, której wysokość określają przepisy szczególne.

[…]”.

## Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

16 W dniu 9 października 2017 r. funkcjonariusze policji na lotnisku Ferenca Liszta w Budapeszcie (Węgry) przystąpili do kontroli pasażerów lotu Ryanairu z Londynu (Zjednoczone Królestwo). Podczas kontroli stwierdzono, że pasażer obywatelstwa ukraińskiego, posiadający paszport niebiometryczny, kartę pobytową członka rodziny obywatela Unii, wydaną przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej zgodnie z art. 10 dyrektywy 2004/38, lecz później unieważnioną, oraz ważną kartę stałego pobytu, wydaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 20 tej dyrektywy, nie posiada wizy.

17 Stwierdzając, że w związku z tym pasażer ten nie posiada kompletu dokumentów podróży wymaganych do wjazdu na terytorium Węgier, policja nie zezwoliła mu na wjazd i zażądała od Ryanairu odesłania go z powrotem do Londynu. Ponadto, uznawszy, że Ryanair nie podjął działań, do jakich jako przewoźnik był zobowiązany celem upewnienia się, że omawiany pasażer posiada wymagane dokumenty podróży, policja nałożyła na tę spółkę karę w wysokości 3000 EUR.

18 W swojej skardze na tę decyzję, wniesionej do Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sądu administracyjnego i pracy dla miasta stołecznego Budapeszt, Węgry), Ryanair podnosił, że zgodnie z art. 5 dyrektywy 2004/38 rozpatrywany pasażer mógł wjechać bez wizy na terytorium Węgier, ponieważ posiadał on kartę stałego pobytu wydaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 20 tej dyrektywy. W tym względzie Ryanair utrzymywał przede wszystkim, że choć art. 5 dyrektywy 2004/38 uzależnia zwolnienie z obowiązku wizowego od posiadania przez obywatela państwa trzeciego karty pobytowej członka rodziny obywatela Unii przewidzianej w art. 10 tejże dyrektywy, to jedynie osoba, której uprzednio wydano taką kartę, może następnie otrzymać kartę stałego pobytu. Ryanair wywnioskował stąd, że analiza kontekstowa rozpatrywanych przepisów winna prowadzić w konsekwencji do zwolnienia z obowiązku wizowego również obywatela państwa trzeciego posiadającego kartę stałego pobytu. Ryanair twierdził następnie, że posiadanie takiej karty przez obywatela państwa trzeciego należy uznać za samo w sobie wystarczające poświadczenie przysługującego mu statusu członka rodziny obywatela Unii. Wreszcie zdaniem Ryanairu przewoźnik nie jest w każdym razie uprawniony do dokonywania dodatkowych kontroli więzi rodzinnych istniejących pomiędzy zainteresowanym pasażerem a obywatelem Unii i że wobec tego nie można na tego przewoźnika nakładać kary za niedokonanie takich dodatkowych kontroli.

19 Węgierska komenda główna policji krajowej twierdziła przede wszystkim, że art. 5 dyrektywy 2004/38 należy interpretować dosłownie, a wobec tego należy przyjąć, że jedynie posiadanie karty pobytowej członka rodziny obywatela Unii, której sama nazwa wskazuje na istnienie więzi rodzinnej z obywatelem Unii, zwalnia obywateli państw trzecich z obowiązku posiadania wizy przy wjeździe na terytorium państw członkowskich. Wywodziła z tego następnie, że nie można przyjąć, iż posiadanie karty stałego pobytu, która nie jest wymieniona w art. 10 tej dyrektywy, zwalnia jej posiadacza z takiego obowiązku. Stwierdziła wreszcie, że jest tak tym bardziej w sytuacji, w której karta stałego pobytu została wydana przez państwo członkowskie, które – tak jak Zjednoczone Królestwo w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu w postępowaniu głównym – nie należy do strefy Schengen. W konsekwencji przewoźnik taki jak Ryanair może zostać ukarany, zgodnie z art. 26 KWUS, w przypadku gdy nie sprawdził, czy posiadacz takiej karty stałego pobytu posiadał wizę.

20 Biorąc pod uwagę te argumenty, sąd odsyłający wyjaśnia w pierwszej kolejności, że powziął wątpliwości w odniesieniu do tego, czy wykładni art. 5 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać literalnie, czy też jego brzmienie należy rozumieć kontekście, w jaki się wpisuje. W tej kwestii sąd odsyłający zauważa, w szczególności, że prawo stałego pobytu przybiera w świetle tej dyrektywy charakter prawa „wzmocnionego", przyznawanego obywatelom państw trzecich, którzy są członkami rodziny obywatela Unii i którym prawo pobytu na terytorium państwa członkowskiego przysługuje nieprzerwanie od pięciu lat.

21 W drugiej kolejności sąd odsyłający stawia sobie pytanie o zakres zwolnienia z obowiązku wizowego przewidzianego w art. 5 dyrektywy 2004/38, zastanawiając się, czy zwolnienie to należy rozumieć w ten sposób, że przysługuje ono obywatelom państw trzecich będącym członkami rodziny obywatela Unii, niezależnie od tego, które państwo członkowskie wydało im kartę pobytu, czy też przeciwnie, należy rozumieć, że jest zastrzeżone dla tych, którzy posiadają kartę pobytu wydaną przez państwo członkowskie należące do strefy Schengen. Sąd ten podnosi w tym względzie, że w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw zawisłego przed nim sporu Zjednoczone Królestwo było państwem członkowskim Unii niewchodzącym w skład strefy Schengen.

22 W trzeciej kolejności sąd odsyłający wskazuje, że w sytuacji, gdyby art. 5 dyrektywy 2004/38 interpretować w ten sposób, że przewidziane w nim zwolnienie z obowiązku wizowego obejmuje obywateli państw trzecich posiadających kartę stałego pobytu wydaną przez państwo członkowskie nienależące do strefy Schengen, należałoby ustalić, czy posiadanie takiej karty wystarczy do wykazania istnienia po stronie jej posiadacza prawa wjazdu bez wizy na terytorium innego państwa członkowskiego, czy też konieczne jest, aby zainteresowana osoba okazała również dokumenty uzupełniające, wskazujące na istnienie więzi rodzinnych łączących ją z obywatelem Unii.

23 Wreszcie, w czwartej kolejności, sąd odsyłający wyraża wątpliwości dotyczące zakresu obowiązków kontrolnych ciążących na przewoźnikach w odniesieniu do weryfikacji dokumentów podróży obywateli państw trzecich, którzy są członkami rodzin obywatela Unii i przemieszczają się drogą powietrzną lub morską z jednego państwa członkowskiego do drugiego na podstawie art. 26 KWUS. W tym względzie sąd odsyłający zastanawia się, po pierwsze, czy „dokumenty podróży", których weryfikacji posiadania wymaga ten przepis, ograniczają się do dokumentów wykazujących, że osoby te mają prawo wjazdu na terytorium tego innego państwa członkowskiego, czy też obejmują poza tym dokumenty potwierdzające ich więzi rodzinne z obywatelem Unii. Po drugie, sąd odsyłający zastanawia się nad konsekwencjami, jakie należy przypisać niedopełnieniu tego obowiązku weryfikacji.

24 W tych okolicznościach Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy dla miasta stołecznego Budapeszt) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy dotyczący prawa wjazdu art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy interpretować w ten sposób, że, do celów zastosowania tej dyrektywy, zarówno posiadanie ważnej karty pobytowej, określonej w jej art. 10, jak i posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia członka rodziny z obowiązku posiadania wizy przy wjeździe na terytorium państwa członkowskiego?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy interpretować w ten sam sposób w przypadku, gdy osoba, która jest członkiem rodziny obywatela Unii i nie posiada obywatelstwa innego państwa członkowskiego, nabyła prawo stałego pobytu w Zjednoczonym Królestwie i to właśnie to państwo wydało jej kartę stałego pobytu? Innymi słowy, czy posiadanie karty stałego pobytu, o którym mowa w art. 20 tej dyrektywy, wydanej przez Zjednoczone Królestwo, zwalnia jej posiadacza z wymogu uzyskania wizy, niezależnie od tego, czy do tego państwa [ma] zastosowanie [rozporządzenie nr 539/2001], o którym mowa w art. 5 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, czy też rozporządzenie (UE) 2016/399 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. 2016, L 77, s. 1)]?

3) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytania pierwsze i drugie, czy posiadanie wydanej zgodnie z art. 20 dyrektywy 2004/38 karty pobytowej należy uznać samo w sobie za wystarczający dowód tego, że posiadacz tej karty jest członkiem rodziny obywatela Unii i, bez konieczności przedstawiania innego dokumentu czy też zaświadczenia, jest uprawniony, jako członek rodziny, do wjazdu na terytorium innego państwa członkowskiego, jak również jest zwolniony z wymogu posiadania wizy na podstawie art. 5 ust. 2 tej dyrektywy?

4) Na wypadek […] odpowiedzi przeczącej na trzecie pytanie prejudycjalne – czy art. 26 ust. 1 lit. b) i ust. 2 KWUS należy interpretować w ten sposób, że przewoźnik lotniczy musi, oprócz skontrolowania dokumentów podróży, sprawdzić, czy podróżny zamierzający odbyć podróż z kartą stałego pobytu, o której mowa w art. 20 dyrektywy 2004/38, jest w momencie wjazdu rzeczywiście członkiem rodziny obywatela Unii?

5) W razie udzielenia na pytanie czwarte odpowiedzi twierdzącej:
[a]) czy w przypadku gdy przewoźnik lotniczy nie jest w stanie określić tego, czy podróżny, który zamierza odbyć podróż z kartą stałego pobytu, o której mowa w art. 20 dyrektywy 2004/38, jest w momencie wjazdu rzeczywiście członkiem rodziny obywatela Unii, przewoźnik ten jest zobowiązany odmówić tej osobie wejścia na pokład samolotu i przewozu do innego państwa członkowskiego?
[b]) czy w przypadku gdy przewoźnik lotniczy nie przeprowadza kontroli tej okoliczności czy też nie odmawia przewozu pasażera, który nie może wykazać swego statusu członka rodziny – a który ponadto posiada kartę stałego pobytu – przewoźnik ten może z tego powodu zostać ukarany grzywną w oparciu o art. 26 ust. 2 KWUS?”.

## W przedmiocie pytań prejudycjalnych

### *W przedmiocie pytania pierwszego*

25 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia osobę, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego, lecz jest członkiem rodziny obywatela Unii i posiada taką kartę, z obowiązku uzyskania wizy wjazdowej na terytorium państw członkowskich.

26 W tym względzie art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 stanowi w zdaniu pierwszym, że członkowie rodziny obywatela Unii, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, są zobowiązani do uzyskania wizy wjazdowej zgodnie z rozporządzeniem nr 539/2001 lub prawem krajowym, a w zdaniu drugim, że do celów tej dyrektywy posiadanie ważnej karty pobytowej, określonej w jej art. 10, zwalnia zainteresowanych członków rodziny z takiego obowiązku.

27 Brzmienie tego przepisu nie odnosi się do karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 dyrektywy 2004/38. Jednakże taki brak odniesienia sam w sobie nie pozwala na wykazanie, a contrario, woli prawodawcy Unii, aby wykluczyć członków rodziny obywatela Unii posiadających kartę stałego pobytu z kręgu beneficjentów zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy przy wjeździe na terytorium państw członkowskich, zgodnie z art. 5 ust. 2 tej dyrektywy.

28 W tych okolicznościach zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wspomniany przepis należy interpretować z uwzględnieniem nie tylko jego brzmienia, lecz także jego kontekstu oraz celów uregulowania, którego jest częścią [wyroki: z dnia 7 czerwca 2005 r., VEMW i in., C-17/03, EU:C:2005:362, pkt 41; a także z dnia 26 marca 2019 r., SM (dziecko umieszczone w algierskiej kafali), C-129/18, EU:C:2019:248, pkt 51).

29 W odniesieniu, w pierwszej kolejności, do kontekstu, w jaki wpisuje się art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38, należy zauważyć, po pierwsze, że karta pobytu, o której mowa w art. 10 tej dyrektywy, oraz karta stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, są dokumentami, których posiadanie przez członków rodziny obywatela Unii niebędących obywatelami jednego z państw członkowskich, poświadcza, że przysługuje im prawo pobytu, a zatem wjazdu na terytorium państw członkowskich.

30 Ściślej rzecz ujmując, karta, o której mowa w art. 10 dyrektywy 2004/38, jest, jak wynika z art. 9 ust. 1 tej dyrektywy, dokumentem wydanym przez państwa członkowskie w celu poświadczenia, że zainteresowani korzystają z prawa pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące, zgodnie z art. 7 ust. 2 tej dyrektywy.

31 Jeśli chodzi o kartę, o której mowa w art. 20 dyrektywy 2004/38, to zgodnie z ust. 1 tego przepisu jest ona dokumentem wydanym przez państwa członkowskie, w przypadku gdy zainteresowanym przysługuje prawo stałego pobytu przewidziane w art. 16 ust. 2 tej dyrektywy.

32 Tymczasem z motywu 8 wspomnianej dyrektywy, w świetle którego należy interpretować jej art. 5 ust. 2, wynika, że zwolnienie z obowiązku uzyskania wizy wjazdowej na terytorium państw członkowskich powinno przysługiwać członkom rodziny obywatela Unii, którzy uzyskali już „jedną" kartę pobytową. Wydaje się tym samym, że fakt uzyskania karty pobytu, niezależnie od tego jakiej, uzasadnia na podstawie przepisów dyrektywy 2004/38 zwolnienie tych członków rodziny obywatela Unii z obowiązku uzyskania wizy.

33 Po drugie, nabycie prawa stałego pobytu jest uzależnione, jak wynika z art. 16 ust. 2 dyrektywy 2004/38, od spełnienia warunku legalnego zamieszkiwania przez członków rodziny wraz z obywatelem Unii przez nieprzerwany okres pięciu lat w przyjmującym państwie członkowskim, co musi oznaczać, że korzystali oni wcześniej z prawa pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące w tym państwie.

34 Podobnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy 2004/38 wynika, że karta stałego pobytu może zostać wydana wyłącznie osobom, które wcześniej otrzymały kartę pobytu członka rodziny obywatela Unii.

35 Z powyższego wynika, że członkowie rodziny obywatela Unii, którym wydano kartę stałego pobytu, muszą być osobami, które wcześniej skorzystały, jako posiadacze karty pobytu członka rodziny obywatela Unii, z przewidzianego w art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy.

36 W drugiej kolejności, cel realizowany przez tę dyrektywę polega – jak już stwierdził Trybunał – na zapewnieniu stopniowej integracji obywateli Unii i członków ich rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, ze społeczeństwem państwa członkowskiego, w którym zamieszkują (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 grudnia 2011 r., Ziolkowski i Szeja, C-424/10 i C-425/10, EU:C:2011:866, pkt 38, 41; a także z dnia 17 kwietnia 2018 r., B i Vomero, C-316/16 i C-424/16, EU:C:2018:256, pkt 51, 54).

37 Tymczasem taki cel stoi na przeszkodzie temu, by nabycie prawa stałego pobytu przez członków rodziny obywatela Unii powodowało utratę zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy, z której korzystali przed nabyciem tego prawa stałego pobytu jako posiadacze karty pobytu członka rodziny obywatela Unii.

38 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć tak, iż wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia osobę, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego, lecz jest członkiem rodziny obywatela Unii i posiada taką kartę, z obowiązku uzyskania wizy wjazdowej na terytorium państw członkowskich.

*W przedmiocie pytania drugiego*

39 Poprzez swoje pytanie drugie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia członka rodziny obywatela Unii, który jest jej posiadaczem, z obowiązku uzyskania wizy, jeżeli karta ta została wydana przez państwo członkowskie nienależące do strefy Schengen.

40 Na wstępie należy zauważyć, że przepisy mające zastosowanie do strefy Schengen wyraźnie stanowią, że nie naruszają one zagwarantowanej w szczególności przez dyrektywę 2004/38 swobody przemieszczania się obywateli Unii i członków ich rodziny, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 38–40 opinii.

41 W tym względzie należy stwierdzić, że ogólnie rzecz biorąc, dyrektywa ta ma zastosowanie bez rozróżnienia do wszystkich państw członkowskich, niezależnie od tego, czy należą one do strefy Schengen, czy też nie.

42 Co się tyczy art. 5 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, nie zawiera on żadnego szczególnego odniesienia do strefy Schengen, czy to w celu uzależnienia skorzystania z przewidzianego w nim zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy od warunku, że karta pobytu została wydana przez państwo członkowskie należące do tej strefy, czy też przeciwnie, w celu wyłączenia z takiego zwolnienia osób posiadających kartę pobytu wydaną przez państwo członkowskie niewchodzące w skład tej strefy.

43 Wynika z tego, że możliwość skorzystania ze zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy, o którym mowa w art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38, nie jest ograniczona jedynie do członków rodziny obywatela Unii posiadających kartę pobytową lub kartę stałego pobytu wydaną przez państwo członkowskie należące do strefy Schengen.

44 Wniosek ten potwierdza kontekst, w jaki wpisuje się art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38.

45 Znajdujący się w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy „przepis ogólny" stanowi bowiem, że dyrektywę stosuje się w odniesieniu do wszystkich obywateli Unii, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego lub przebywają w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, którego są obywatelami, oraz do członków ich rodziny, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają.

46 Wynika z tego w szczególności dla celów wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38, że każdy członek rodziny każdego obywatela Unii może skorzystać z przewidzianego w tym przepisie zwolnienia z obowiązku uzyskania wizy. Zaś ustanowienie różnicy między takimi członkami rodziny w zależności od państwa członkowskiego, które wydało im kartę stałego pobytu, wyłączałoby niektórych z nich z możliwości skorzystania z tego zwolnienia, a tym samym byłoby sprzeczne ze wspomnianym przepisem w związku z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy.

47 W konsekwencji na pytanie drugie należy odpowiedzieć tak, iż wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia członka rodziny obywatela Unii, który jest jej posiadaczem, z obowiązku uzyskania wizy, jeżeli karta ta została wydana przez państwo członkowskie nienależące do strefy Schengen.

*W przedmiocie pytania trzeciego*

48 Poprzez swoje pytanie trzecie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 20 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty pobytu, o której mowa w tym przepisie, stanowi wystarczający dowód na to, że posiadacz tej karty jest członkiem rodziny obywatela Unii, a tym samym zainteresowany ma prawo, bez konieczności przeprowadzania w stosunku do niego

dodatkowej weryfikacji lub przedstawiania przez niego dodatkowych wyjaśnień, do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego w związku ze zwolnieniem z obowiązku uzyskania wizy na podstawie art. 5 ust. 2 tej dyrektywy.

49 W tym względzie z samego brzmienia art. 20 ust. 1 dyrektywy 2004/38 wynika w szczególności, że państwa członkowskie mogą wydać kartę stałego pobytu wyłącznie osobom, które mają status członków rodziny obywatela Unii.

50 Z tego wynika, że wydanie karty stałego pobytu przez państwo członkowskie oznacza, iż państwo to musiało najpierw sprawdzić, czy dana osoba posiada ten status.

51 W konsekwencji nie ma potrzeby przeprowadzania dodatkowej weryfikacji tego statusu.

52 Ponadto, jak już stwierdził Trybunał, wydanie karty pobytu, o której mowa w art. 10 dyrektywy 2004/38, stanowi formalne ustalenie sytuacji faktycznej i prawnej zainteresowanej osoby w świetle tej dyrektywy (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 lipca 2011 r., Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, pkt 48; z dnia 18 grudnia 2014 r., McCarthy i in., C-202/13, EU:C:2014:2450, pkt 49; a także z dnia 27 czerwca 2018 r., Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, pkt 48).

53 Należy stwierdzić przez analogię, że wydanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 wspomnianej dyrektywy, również jest równoznaczne z formalnym ustaleniem sytuacji danej osoby, o której mowa w tym dokumencie.

54 Wynika z tego, że karta stałego pobytu może sama w sobie poświadczać status członka rodziny obywatela Unii osoby, która jest posiadaczem tej karty.

55 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć tak, iż wykładni art. 20 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty pobytu, o której mowa w tym przepisie, stanowi wystarczający dowód na to, że posiadacz tej karty jest członkiem rodziny obywatela Unii, a tym samym zainteresowany ma prawo, bez konieczności przeprowadzania w stosunku do niego dodatkowej weryfikacji lub przedstawiania przez niego dodatkowych wyjaśnień, do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego w związku ze zwolnieniem z obowiązku uzyskania wizy na podstawie art. 5 ust. 2 tej dyrektywy.

### *W przedmiocie pytań czwartego i piątego*

56 Ze względu na odpowiedź udzieloną na pytanie trzecie nie ma potrzeby udzielenia odpowiedzi na pytania czwarte i piąte.

### W przedmiocie kosztów

57 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG,**

**72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia osobę, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego, lecz jest członkiem rodziny obywatela Unii i posiada taką kartę, z obowiązku uzyskania wizy wjazdowej na terytorium państw członkowskich.**

2) **Wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia członka rodziny obywatela Unii, który jest jej posiadaczem, z obowiązku uzyskania wizy, jeżeli karta ta została wydana przez państwo członkowskie nienależące do strefy Schengen.**

3) **Wykładni art. 20 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty pobytu, o której mowa w tym przepisie, stanowi wystarczający dowód na to, że posiadacz tej karty jest członkiem rodziny obywatela Unii, a tym samym zainteresowany ma prawo, bez konieczności przeprowadzania w stosunku do niego dodatkowej weryfikacji lub przedstawiania przez niego dodatkowych wyjaśnień, do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego w związku ze zwolnieniem z obowiązku uzyskania wizy na podstawie art. 5 ust. 2 tej dyrektywy.**

Podpisy